

ZPRAVODAJ

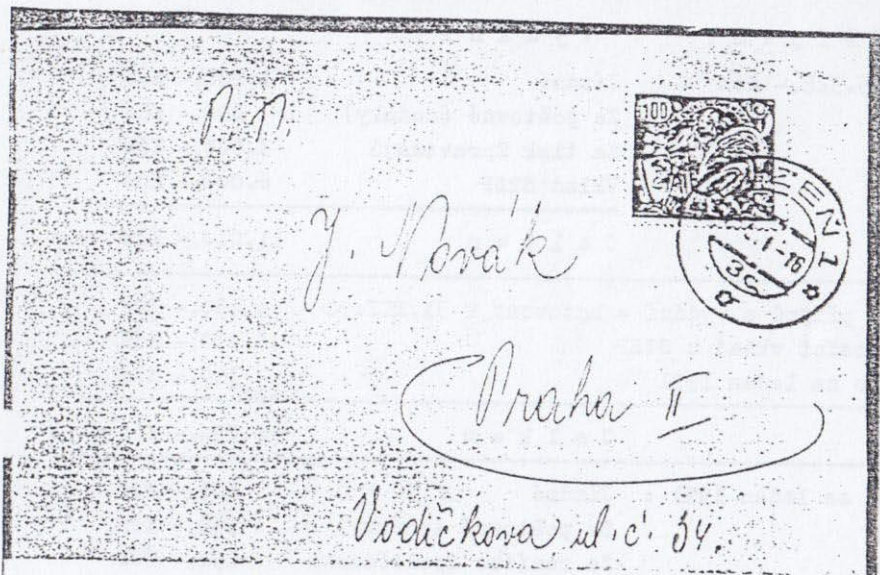
5.-

Společnost sběratelů

ČS. KNIHTISKOVÝCH ZNÁMEK

číslo 20

1991

Retuš horní části hodnotového oválu a číslice 1

Rešer příjmů a vydání za rok 1990

V souladu s vyhlášením samofinancování organizace sběratelů knihtiskových vydání čs. znánek zaplatili její členové v roce 1990 (včetně prosincového plenárního zasedání v roce 1989) na základních příspěvcích po 20,- Kčs i ve formě úhrady za příručky celkovou částku 15.528,- Kčs. Zdánilivě vysoká příjmová částka vychází ze skutečnosti, že v uplynulém roce relativně velký počet členů doplácel svůj dluh za rok 1989 a obdobně do konce minulého roku platil nejen příspěvek za rok 1990, ale předplácel i rok letošní.

Celková bilance příjmů a vydání za rok 1990 tudíž činí :

Příjem :	Vydání :	
15.528,- Kčs	Jízdné	1.220,- Kčs
	Za poštovné (známky)	300,- Kčs
	Za tisk Zpravodajů	3.524,- Kčs
	Vklad STSP	6.000,- Kčs
	<hr/>	
	C e l k e m	11.044,- Kčs
	<hr/>	
Rozdíl příjmů a vydání = hotovost k 31.XII.90		4.484,- Kčs
K dispozici vklad u STSP		6.000,- Kčs
Přijato za leden 1991		310,- Kčs
	<hr/>	
	C e l k e m	10.794,- Kčs
	<hr/>	
Vydání za leden 1991 :	Jízdné	108,- Kčs
	Za poštovné (známky)	350,- Kčs
	Za razítko Společnosti	152,- Kčs
	<hr/>	
	C e l k e m	610,- Kčs
	<hr/>	
A k t i v a k 31.I.1991		10.184,- Kčs
	<hr/>	

Rozpočet Společnosti sběratelů čs. knihtiskových známek

na rok 1991

	Příjem:	Vydaní:
A k t i v a k 31.I.1991	10.184,-Kčs	
Doplatky příspěvku na r.1991	850,-Kčs	
hůzky vedení		600,-Kčs
Schůzky odborníků		1.000,-Kčs
Poštovné		500,-Kčs
Příprava a psaní Zpravodajů		400,-Kčs
Tisk Zpravodajů (4x 250 ks à 4,- Kčs)		4.000,-Kčs
Tisk Speciálních příruček		3.500,-Kčs
Cestovné		1.000,-Kčs
C e l k e m	11.034,-Kčs	11.000,-Kčs
Předpokládaný zůstatek k 31.XII.1991	34,-Kčs	

Tato vyrovnaná bilance rozpočtu na rok 1991 vyžaduje postupovat u všech předpokládaných výdajových položek s největší obezřetností. V případě zvýšení nákladů na tisk Zpravodajů a Speciálních příruček bude nutné, aby příslušné vícenáklady hradili odběratelé.

I n s e r á t

K dokumentaci pošty Kostelec n. Orł. koupím HRADČANY s průpichem, průseken nebo dalším způsobem, razítkované Kostelec n.Orł. - Adler-kosteletz, ústřičky, celistvosti i jednotlivé známky s kvalitním razítkem.

Jan Muthsan, Chaloupova 79B, 517 41 Kostelec n.Orł.

ZPRÁVA REVISNÍ KOMISE

Revisní komise provedla dne 16.1.1991 revizi hospodaření s finančními prostředky sekce knihtiskových vydání čs. známek za rok 1990. Při revizi bylo zjištěno, že veškeré příjmy a vydání jsou doloženy řádnými doklady. Příjmy tvoří výhradně příspěvky členů. Vydání jsou za Zpravodaj a studijní příručky ve výši 3.524,- Kčs. Jízdné členům vedení, kteří na jednání dojíždí ze vzdálenějších míst, ve výši 1.220,- Kčs a poštovné celkem 300,- Kčs. K 31.12.1990 byl zůstatek finančních prostředků ve výši 11.044,- Kčs. Z toho je 6.000 Kčs uloženo na vkladní knížce. Tisk Zpravodajů za rok 1990 však nebyl plně uhrazen, protože nedošly včas potřebné doklady.

Na základě zjištěných skutečností konstatuje revisní komise, že prostředky sekce jsou vynakládány účelně v zájmu jejich členů.

Někteří členové však i malý příspěvek zasílají opožděně i přesto, že se jim vrací ve formě ZPRAVODAJE a studijních příruček. V době revize nenaslali ještě někteří členové příspěvek za rok 1991.

Protože vývoj hospodářské situace může podstatně ovlivnit možnosti vydávání Zpravodaje a studijních příruček, je třeba, aby vedení sekce včas znalo finanční možnosti pro činnost sekce na rok. Jednou z podmínek je uhrazení příspěvků v začátku roku.

Různé alternativy řešení možných problémů v činnosti sekce při dalším zvyšování nákladů na činnost sekce bude třeba projednat na nejbližším setkání, nebo vólit formu písemných návrhů vedení členům a jejich odpovědí na řešení vzniklých problémů.

Za revisní komisi :

Václav Pekárek
předseda

Nové ceníky knihtiskových známek.

V souladu s požadavky členů a příznivců společnosti knihtisku rozhodlo vedení společnosti vydat dva ceníky obsahující bodové ohodnocení známek poštovně nepoužitých i použitých, známek na celistvostech a také známek vytištěných na korespondenčních lístečích.

Od vydání Speciální příručky Ladislava Novotného v roce 1970 je to prvé obsáhlé dílo, které obsahuje cenové údaje o všech dosud známých a ověřených

VADÁCH, RETUŠÍCH A DESKOVÝCH OZNAČENÍCH

na známkách emisí Hradčany /samostatný ceník v rozsahu 24 stran/, Holubice, Čsv.republika a TGM 1920 / samostatný ceník v rozsahu 32 stran/, oba v jednotném formátu A 5.

Ceník bodových hodnot známek Hradčany obsahuje bodovou hodnotu známek stříhaných a zoubkovaných, druhy zoubkování s ohledem na typ 4. spirály, hodnocení typů, spojených typů, retuší, deskových vad. Hodnotí vady tisku jako závoje, skvrny, bludné kruhy, otisky lepů a p. Dále potom nevydané známky vř. padělků a ministerýského zoubkování. Hodnotí rekonstrukce pře-pážkových archů, použití na celistvostech a celiny, deskové značky, zkusné tisky .

Jeho rozsah je 24 stran, hodnotových údajů je více jak 400.

V ceníku známek Holubice, Čsv. republiky a TGM je uvedeno celkem 420 hodnotových záznamů týkajících se vad negativů, ostatních vad, vad na nevydaných známkách, černotiscích, sešitkových vydání tète.bèche, deskových označení a zejména u všech dosud známých a ověřených reruší. Údaje jsou rozlišeny také podle druhu zoubkování, u perforace Ř 13 3/4 vůbec poprvé jsou cenové záznamy samostatně pro známky vytištěné za stekusových desek a samostatně u známek tištěných z devědesátikusových desek tète-bèche. Rovněž poprvé jsou uvedeny záznamy u známek na celistvostech, překvapení skrývají rovněž údaje týkající se známek na korespondenčních lístečích.

Podové údaje vychází z dlouholetých sběratelských zkušeností předních sběratelů knihtiskových známek opírající se o počty nálezů jednotlivých vzácných známek a celistvosti. Ceník nezahrnuje žádné údaje vycházející z výsledků aukcí a nepřihlíží k současné nepřehledné ekonomické situaci.

Možnost a způsob objednání :

Příloženou poukázkou odešlete Kčs 40,- čímž máte zajištěnu dodávku obou ceníků.

Pokud máte zájem pouze o jeden ceník, zašlete jen Kčs 20,- a na zadní straně složenký nezapomeňte uvést, který z ceníků žádáte /stačí napsat: Hradčany nebo HOL/OR /

Každý, kdo pošle peníze na více jak 10 ceníků /Hradčany nebo HOL aOR, příp. kombinace obou/ obdrží 15 % slevy, t.jn. 3 Kčs na každý výtisk. Z celkové poskytnuté slevy odečtete 4 Kčs na poštovné.

Využijte této možnosti všichni, kdo máte možnost objednat ceníky pro klub a nebo pro vlastní prodej na výměnných schůzkách konaných mimo Prahu. Opět postačí, když na zadní stranu peněžní poukázky napíšete kolik jednotlivých druhů ceníků požadujete.

Rukopisy budou předány do tisku koncem března, distribuci předpokládáme tedy ještě v prvním pololetí 1991.

I n s e r c e :

Koupím čisté nebo ražené Hradčany V. kresba - krajové kusy, pásky, bloky, nebo jednotlivé s určením ZP a TD.

M i r o s l a v H o r á k , Herudova 1/4 408 01 R u m b u r k

H R A D Ā N Y 20 h V. kresba.

Známky hodnoty 20 h v červené barvě byly vtištěny v kresbě označované jako V. Tato kresba vznikla po pěti úpravách druhého návrhu Mistra A. Muchy. Pomocná sestava pro hodnotu 20 h, stejně jako pomocné sestavy ostatních hodnot vtištěné v této kresbě, byla sestavena z předlohových fotografií hodnoty 25 h, u nichž byly hodnotové štítky přelepeny novým hodnotovým údajem. Na spodní okraj byly dolepeny štítky s počítadly, pro usnadnění manipulace se známkami při prodeji. Pomocná sestava byla zhruba ve dvojnásobné velikosti hotové tiskové desky.

Pro tisk byly připraveny a použity dvě tiskové desky. Ve čtyřdeskové tiskové formě byly spolu s tiskovými deskami hodnoty 10 h V. Znamky hodnoty 20 h byly vydány jako předposlední v emisi kresby 3. ledna 1920.

Zajímavostí je, že štočky vyrobené po třetí úpravě Muchova návrhu (obr. 1), byly s hodnotou 20 h použity pro tisk tzv. Hutschinscovy dopisnice do USA (obr. 2). Na otiscích známek z těchto dopisnic je znát, že dolní část levé příčky byla spojena s příčkou dolní (obr. 3).

Takto spojená dolní část levé příčky s příčkou dolní se však vyskytuje i na známkách vydaných poštovní správou, tedy po páté úpravě návrhu známky. V tomto případě jde opět o rytecký zásah přímo do tiskových desek. Dokladem toho je skutečnost, že uvedené odchylka není na stejných známkových polích jednotlivých tiskových desek té které hodnoty.

U hodnoty 20 h V je spojení obou příček na známkových polích: I. tiskové desky - 61., 65., 66., 74.

II. tiskové desky - 9., 46.

Rozlišení známek s touto tiskovou odchylkou je možno provést podle dále uvedených kontrolních vad.

61/I - Podtržené CHA v MUCHA a bod za ním (obr. 4).

65/I - Výrazný svislý paprsek v obloze nad střechou (obr. 5).

66/I - Oblouček z barevných bodů mezi 2. a 3. věží (obr. 6).

74/I - Vryp do pravé stojiny A v ŠTA (obr. 7).

- 32/II - Barevný bod na horním rámu nad A (obr. 29).
- 45/II - Barevný bod dole na praporku číslice dvě (obr. 30).
- 58/II - Barevný bod v dolním oblouku Š (obr. 31).
- 63/II - Bílá čárka na levé vlnovce před 1. vlnou (obr. 32).
- 81/II - Barevný bod na oválu dole pod číslicí 20 (obr. 33).
- 85/II - Barevný bod na levém rámu nad dolním rohem (obr. 34).

Chybným překreslením 4. spirály, která byla v Muchově návrhu uzavřena. došlo k tomu, že ve všech pomocných sestavách (pro všechny hodnoty) byla 4. spirála otevřená, tedy v I. typu. Teprve v hotových tiskových deskách byla dodatečně upravována podle předlohy prorytím pracovníkem tiskárny. Tak se stalo i u hodnoty 20 h V. Fráce tiskárenského pracovníka však nebyla důsledná a dvě známková pole neopravil. Jde o 9. a 34. známkové pole I. tiskové desky. Na těchto známkových polích zůstala 4. spirála otevřená (I. typ) a na všech ostatních známkových polích obou desek je 4. spirála uzavřená.

Známky pocházející z neopravených známkových polích spolu se známkama s polí vedlejších vytváří spojený typ - dvojici známek z nichž každá má jiný typ 4. spirály. Spojené typy jsou v současné době velmi zajímavým a filatelisty hledaným materiálem. To se samozřejmě odráží i v jejich ceně.

V mnohých případech však došlo vlivem tisku ke vzniku zdánlivého I. nebo II. typu 4. spirály, podle toho zda šlo o náhodné zalití barvou či nedostisk. Proto je důležité vždy určit známková pole z nichž spojené typy pochází. Charakteristické znaky známek s I. typem spirály jsou uvedeny v příručce ing. Koráskova Hradčany. Mnohdy však jsou tyto charakteristické znaky zakryty razítkem a tak je třeba k určení využít i vedlejší známku s II. typem 4. spirály.

U hodnoty 20 h V lze získat jen sedm různých dvojic spojených typů. Jsou to:

- 8. + 9. , 9. + 10. , 9. + 19.
- 24. + 34. , 33. + 34. , 34. + 35. , 34. + 44.

Všechny vedlejší známky mají 4. spirálu v II. typu tedy uzavřenou a následující deskové vady.

- 8/I - Přerušovaný barevný oblouk pod 6. listem (viz Monografie).
- 10/I - Bílá čárka přes pravou holubici (obr. 12), přerušovaný případně opravený pravý rám (obr. 13, 14).

9/II - Výrazný barevný bod nad 5. věží (obr. 8).

46/II - Dolní část bílého oblouku vlevo jako i (obr. 9).

Mimo těchto odchylek, kdy jsou obě příčky spojeny, je na 96. zn.p. I. desky ještě podobná odchylka, kdy dolní část levé příčky je podstatně prodloužena, ale s dolní příčkou není spojena (obr. 10). Kontrolní odchylkou zde je vryp do pravého rámu proti 8. spirále (obr. 11).

Sekundární deskové vady uváděné v Monografii čs. známek 1. díl je možno rozšířit o další, které jsou na známkových polích 10., 24., 38., 47., 88.

10/I - Bílá čárka přes pravou holubici (obr. 12), přerušný, případně opořový primární netuší, pravý rám (obr. 13, 14).

10/II - Bílá čárka přes pravou holubici (obr. 12).

24/I - Dolní část levé příčky jako i (obr. 15).

24/II - Dolní část levé příčky jako i, barevný bod na křídle (obr. 15).

38/I - Bílá čárka na spojnicí rámeč před Š (obr. 16).

38/II - Bílá čárka na spojnicí rámeč před Š (obr. 16), sešláplý pravý rám pod horním rohem (obr. 17).

47/I - Bílý bod za nohou pravé holubice (obr. 18), dolní vyběhající levý dolní roh (obr. 19).

47/II - Bílý bod za nohou pravé holubice (obr. 18).

88/I - Špička číslice dvě jako " kopyto " (obr. 20), čtyři barevné body nad 5. věží (obr. 21).

88/II - Špička číslice dvě jako " kopyto " (obr. 20).

Vady jednotlivých tiskových desek vytváří tzv. terciární deskové vady. Výraznější deskové vady uvádí opět Monografie čs. známek 1. díl. Mimo nich lze najít méně výrazné na následujících známkových polích.

17/I - Bílá čárka na Š (obr. 22).

28/I - 4. spirála spojená s levým rámcem (obr. 23).

54/I - Barevný bod na dolním rámu pod oválem (obr. 24).

69/I - Bílý bod na horním rámeč u pravého rohu (obr. 25).

80/I - Bílý bod nahoře za SKÍ (obr. 26).

93/I - Barevná čárka před MUCHA (obr. 27).

94/I - Vryp do horního oblouku Š (obr. 28).

19/I - Kratší 2. věž, barevný bod a čárka vpravo od ní, tři barevné body v oblouku šikmo k Š /obr. 35/.

24/I - dolní část levé příčky jako I /obr. 36/, barevný výstupek dole v nule /obr. 36/, uvnitř přerušená 4. spirála /obr. 37 /.

33/I - Barevné body mezi 2. a 3. věží a dva barevné body od 5. věže k Š /obr. 38/.

35/I - Bílý výstupek na P a prodloužená příčka A v POŠTA /obr. 39 /.

44/I - Barevný bod v O a bílá čárka na T v POŠTA /obr. 40/.
Věřím, že uvedené odchylky umožní snažší určení pravosti spojených typů všem sběratelům známek emise Hradčany.

Další pomůckou pro sběratele Hradčan, podle níž lze určit známky všech známkových polí všech desek /dvou/, je Studie k rekonstrukci přepážkových archů 20 h v., kterou připravuje k vydání Společnost knihtisku. Je vydána jako 101. díl z řady Studijních příruček a doplní MONOGRAFII I o další deskové vady, napomůže určení vad uváděných v MONOGRAFII a seznámí i s použitím této hodnoty na jednoznámkových frankaturách.

O možnosti získat tuto příručku byli členové společnosti knihtisku informováni v našem Zpravodaji.

František Hamr

Výročí našich členů ve II. pololetí 1991.

Oulehla J.	Čáslav	4.7.1926
Rosy Karel	Praha 3	23.7.1926
Záveský Jar.	Hradec Králové	2.8.1926
Koubek Jan	Brandýs N.L.	25.8.1941
Kalabza Mil.	Pardubice	27.8.1931
Abrahám František	Letovice	28.8.1921
Privitzer In.	Priewidza	3.9.1926
Kákos Josef	Bohosudov	7.10.1936
Klíma Václav	Gladno	19.10.1931
Práškač Karel, Mudr	Prostějov	23.11.1936
Heugabauer Jan, ing.	Praha 5	16.12.1941
Lo da Alois	Sobotka	2.12.1921

Obr. 1

Obr. 3

Napíšte ve vlastním zájmu obě adresy zcela zřetelně. DOPISNICE POST-CARD

UPOZORNĚNÍ. Hoffá-li přejmete této dopisnice zaslati peníze soukromé osobě v Československé republice, nechtě odevzdá tato dopisnice kterékoli bance ve svém bydlišti. Pokud tato banka ještě není poučena, důkladně ji upozorněte, že peněžní záležitosti v Československé republice obstarává The American Relief Administration for Czechoslovakia 115 Broadway, New York City.

NOTICE. This card is issued by the Prague Branch (7 Mikulášská, Prague) of the American Relief Administration operating under act of Congress of Feb. 24, 1919. Its purpose as officially authorized, is to allow individuals in Czechoslovakia to communicate with individuals in the U. S. The U. S. banks whose clients desire to send personal remittances to Czechoslovak individuals can obtain full information from The American Relief Administration for Czechoslovakia, 115 Broadway, New York City.

Address - Adress

Jméno: .....

Ulice: .....

Město: .....

Státi: .....

U. S. AMERICA

Obr. 2

Obr. 4

Obr. 5

Obr. 6

Obr. 7

Obr. 8

Obr. 9

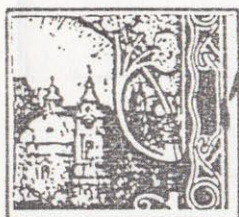
Obr. 10

Obr. 11

Obr. 12

Obr. 13

Obr. 14

Obr. 15

Obr. 16

Obr. 17

Obr. 18

Obr. 19

Obr. 20

Obr. 21

Obr. 22

Obr. 23

Obr. 24

Obr. 25

Obr. 26

Obr. 27

Obr. 28

Obr. 29

Obr. 30

Obr. 31

Obr. 32

Obr. 33

Obr. 34

Obr. 35

Obr. 36

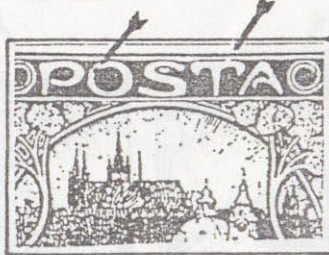
Obr. 37

Obr. 38

Obr. 39

Obr. 40

Protichůdné dvojice Hradčan 100 a 200 nalepš.

Chtěl bych zde uvést svůj názor na jejich vznik. Na rozdíl od popisu v Monografii 1. díl, článku ve Filatelii z r. 1949 a ve Zprávedaji... si myslím, že tyto tisky vznikly obyčejným překrytím papírem při tisku, otočením archu a opětným tiskem.

Jak tedy tisk probíhal? Došlo k němu v mimopracovní době, k dispozici byl pouze zkušební hašířový papír bez lepu. Tiskař překryl páskem papíru řadu známkových polí 41-50. Po tisku pásek sundal, arch otočil, překryl již vytištěná pole a tisk opakoval.

Pouze tímto postupem mohlo dojít k otočení polí a zároveň se pole 58 ocitlo na místě pole 43. Jakékoliv rozřezání desky, výměna polí, nebo pouze otočení desky je pracné a tedy nepravděpodobné. Jak kvalitně a zda se podařilo vytisknout všechna otočená pole se asi nedozvíme, ale mohli bychom objevit další protichůdné dvojice, které by tuto teorii potvrdily. V každém případě bychom tyto tisky měli zařadit mezi makulaturu a ne mezi vzácné rarity.

1. fáze tisku

překrytí řady 41-50

31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

2. fáze tisku

otočení a překrytí již vytištěných polí

09 08 07 06 05 04 03 02 01 00

51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

Ing. Jan Kolář

Krušnohorská 1653

431 11 Jirkov

Během tisku se u této hodnoty Hradčan vyskytly dvě výrazné vady, které jsou na části nákladu. První vadou je poškození levého rámu a levého horního rohu dolního pásu známkového pole č. 21 u druhé tiskové desky. Druhou vadou je bílá čárka/vryp/ mezi O a Š u POŠTA, zasahující z horního rámu do horního pásu šikmo dolů zleva doprava. u známkového pole č. 74 první tiskové desky.

Ing. Jan Keláček
Krušnohorská 1653
431 11 Jirkov

Chybná data na razítkách poštovních úřadů .

Při prohlížení známek emise OR nebo HOL občas najdeme známku, která má některé údaje v datumce obráceně a nebo také zcela chybné, zejména pokud se jedná o údaj týkající se roku.

Na zajímavý případ takového druhu nás upozornil pan Dohnal z Hlubokých Mašovek, který poslal známku 60 OR s datem 16.XI.1919 Duchcov.

Protože není pochybnosti o tom, že první známky této hodnoty byly vydány v červenci 1920, jedná se o výsledek nepozorného počínání některého ze zaměstnanců uvedeného poštovního úřadu, který zřejmě při přetáčení údaje o dni omylem ponul také údaj o roku a to c rok zpět. Celistvost měla být zřejmě datována 16.XI.1920.

DOPLATNÍ 5 Kč, vydání 1928

V současné době je dokončována studie o doplatní známce 5,- Kč, vydání 1928. Doplnjuje poznatky zveřejněné ve IV. díle Monografie. Je zpracována na základě studia I. a III. desky, několika tisíc jednotlivých známek i celých bloků. Druhá deska nebyla k dispozici. Na ní jsou další vady, specifické pro tuto desku. O tom svědčí skutečnost, že existuje řada dalších vad, které nejsou na I. ani na III. desce. Mohou být také na části nákladu kterékoli desky.

Pokud by někdo zapůjčil II. desku, nebo její větší část, bylo by možné studii dále doplnit.

Ukázka nových poznatků o vadách na některých známkových polích z připravené studie.

ZP 6 I. typ

Přerušný pravý dolní úporek před levým zvonem.

Přerušný rám známky vlevo od Č v ČESKO. Přerušný vnitřní rám hodnotového štítku v levém horním rohu a nad ním, III. deska. Štítek přerušen nad a pod levým horním rohem - ne v rohu - I. deska.

ZP 25 II. typ

Přerušný bílý rám známky vlevo od levého horního trojlistu. Přerušená bílá linka pozadí nad PL v FLAŽKĚ, výstupek shora do I. Narušená pravá výzdoba středu pravého horního jablíčka.

ZP 35 II. typ

Narušený až přerušovaný vnitřní obrys hodnotového štítku v pravém horním rohu.
Barevný bod v konci obloučku číslice 5.

ZP 48 I. typ

Přerušovaný vnitřní obrys hodnotového štítku těsně nad pravým dolním rohem.

Malý lístek na začátku pravé dolní rozviliny je s ní spojen.
Přerušovaná linka pozadí pod L v PLAT.

ZP 89 III. typ

Zprava barevný výstupek do středu pravého horního a levého dolního jablíčka

Přerušovaný vnitřní obrys pravé dolní rozviliny pod tulipánem.

Přerušovaná kontura na konci pravé horní rozviliny.

H O L U B I C E 20 h, II. typ

- tisk známek z galvan, výzva ke spolupráci

Studium odchylek v obrazu a kresbě známky patří k nejobtížnějším vědám u těch hodnot příslušné emise, kde bylo použito velké množství TL. K tekovým patří i hodnota 20 h, II. typ emise Holubice a to zejména z období, kdy k tisku byly použity galvanoplasticky zhotovené TD.

Zatím bylo jednoznačně zjištěno, že k přípravě těchto TD byly použity tři různé matrice, pro které je charakteristický nejen vnitřní tvar ochranných rámců, ale i jeho vzdálenost od známkového obrazu v jednotlivých místech. Podle měření provedených vědci ve stejném místě všech existujících deskových značek (tj. u 91. a 100. zn. pole) bylo možné provést rozdělení TD podle jednotlivých matic. Bylo zjištěno, že podle matrice č. 1 bylo zhotoveno cca 30 TD, které mají označení v intervalu 1 - 24 až 2 - 28. Druhá matrice byla výchozí pro zhotovení cca 12 kusů TD s označením 3 - 28 až 16 - 28. Podle třetí matrice byly zhotoveny pouze dvě TD označené 19 - 28 a 20 - 28. Na přiloženém obráčku jsou znázorněny "charakteristické poděry" na jednotlivých maticích. Ty jsou zde zastoupeny jedinou TD a z úsporných důvodů je použita jen ta část, která představuje pořadové číslo TD. Jedná se o LZ 9 - 26, 9 - 28 a 19 - 28.

Ze studia archového materiálu z TD zhotovených podle 1. resp. 2. matrice lze určit příslušné typické vědy těchto matic. Totéž se zatím nedaří u posledních dvou TD, kde nemáme zatím k dispozici archový materiál. Vyzýváme proto k prohlédnutí svých sbírek. Pokud v nich naleznete alespoň části archů s ochrannými rámy z TD 19 a 20 - 28 (ochr. rámy sestaveny z krátkých vedcových čárek) a jste ochotní spolupracovat na dokončení studie Hol. 20 h, napište na adresu: J.K., Švernova 2059, 530 01 Pardubice

Ing. Jiří Kašper
pracovní skupina Holubice

H R A D Ā N Ý V, kresba hodnota 15 h.

Hodnota 15 h vytištěná v V. kresbě patří zcela určitě mezi nejzajímavější hodnoty emise Hradčany. Je to nejen proto, že byla vydána v nákladu 116 650 000 ks, což je druhý největší počet vydaných známek jedné hodnoty a jedné kresby /největší náklad měla hodnota 5 h V. kresba celkem 119 870 tisíc kusů známek/, ale hlavně proto, že lze u těchto známek najít všechny filatelistické lahůdky, o které mají sběratelé specialisté zájem. Ve všech katalozích se většinou hodnotí ona základních známek bez ohledu na původ u tiskové desky. Ani specialisovaná příručka, které věnuje emisi Hradčany 10 stran, s výjimkou spirálových typů, takto nehodnotí.

O vzácnosti a vyjimečnosti některých zoubkování ve vztahu k typu 4. spirály se již psalo, stejně jako o barevných odstínech ve vztahu k tiskové desce, tedy vlastně opět k typu 4. spirály. Mnoho sběratelů, zejména začínajících tyto věci nezná, nemá Monografii I., ani dříve vydaná čísla časopisu Filatelie. Mnohdy proto kupují na bursách různé rarity od šábrů, které vlastně nejsou žádnou vzácností a je jen využíváno jejich neznalosti.

Proto bych rád seznámil členy naší odborné společnosti knihtiskových známek ČSR I s některými zajímavostmi u této hodnoty a to zejména s těmi, které souvisí s tiskovou deskou a jejich menší výskyt není cenově zhodnocen.

Můžeme začít u spirálových typů. Po zhotovení I. a II. tiskové desky byla v nich provedena oprava 4. spirály. Původně otevřená, byla prorýpnutím uzavřena a tak došlo ke vzniku II. typu. Oprava však nebyla provedena důsledně na všech známkových polích a tak zůstalo v I. tiskové desce neopraveno devět známkových polí /jsou řo 2., 21., 22., 23., 49., 83., 91., 92., 94./ a ve II. tiskové desce potom jediné /15./ . Jen z těchto dvou desek mohou pocházet výše ceněné známky s I. typem spirály, protože u tiskových desek III.- VI. k opravě nedošlo a tedy všechny známky mají 4. spirálu otevřenou, tedy v I. typu. U známek nezoubkovaných je jejich rozlišení snadné, protože jen těchto dvou desek mohou pocházet známky nezoubkované. U známek zoubkovaných je nutno znát charakteristické znaky jednotlivých známko-

vých polí I. a II. desky s I. typem spirály. Jen tak se lze vyvarovat nákupu známky z III. až VI. desky, kde jsou známky jen s I. typem 4. spirály.

Střihané známky pochází z I. a II. tiskové desky, protože archy vytištěné dalšími deskami byly všechny ozoubkovány. Vyjimečně lze najít známky z V. a VI. tiskové desky rovněž nezoubkované. Monografie uvádí, že jde o známky z tiskového odpadu. Myslím, že je skutečnost jiná a že se několik /?/ přepážkových archů z těchto desek dostalo k poštovním úřadům bez perforace. Známe je s razítky Hranice 2, Trebišov, a Zalužice/Zalužice/ a to nejen jako volné známky, ale i na skartu poštovních průvodek. Jejich cena je asi 500,- Kčs za známku neupotřebenou a 150,- za známku upotřebenou.

Známky 15 h se zoubkováním B a C /podle katalogu POFIS/ jsou běžné a jejich cena není nijak vysoká. Jde však o známky z III. až VI. tiskové desky, tedy s otevřenou 4. spirálou. Se 4, spirálou zavřenou, tedy z I. a II. desky jsou velmi hledány a vzácné. Samozřejmě, že ještě daleko vzácnější jsou tyto známky s I. typem spirály z těchto dvou tiskových desek.

Hodnota spojených spirálových typů I. a II., případně II. a I. je známa a v současné době, kdy je spojeným typům typům věnován mimořádný zájem, je dosti vysoká. Zejména u některého druhu zoubkování. To vše uvádějí katalogy. Mnoho sběratelů však neví, že mohou být i spojené typy I. a I. z I. tiskové desky. Zasloučí si vyšší hodnocení nežli spojené typy I a II., protože se vyskytují jen ve spojení známkových polí 21. + 22., 22. + 23., 91. + 92., a svisle 2. + 12. K jejich poznání, zejména u známek zoubkovaných, je potřeba opět znát jejich charakteristické znaky.

V souvislosti se spojenými typy je nutno uvést, že u známek upotřebených je vzácnější vodorovné spojení nežli svislé. Je to tím, že místo pro vylepení známek na poštovních průvodek svým tvarem odpovídalo svislým páskám. U známek neupotřebených jsou méně vzácné spojené typy z rchových známek polí 2. a 91. Zde je to tím, že se dříve s oblibou sbíraly rohové čtyřbloky.

Ze čtyř barevných odstínů, které uvádí Monografie I /různě barevné červený, hnědý červený, cihlový červený a karmínový čer-

vený/ je podle katalogů nejvzácnější odstín hnědě červený. Je také znalecky ověřován. U stříhaných známek a u známek se zoubkováním A je však ještě vzácnější odstín karmínově červený.

Z celkového nákladu bylo si jen 5 x známek vytištěno ze III. a IV. tiskové desky, dohromady z obou desek asi jen 5 mil kusů /odhad podle výskytu/. To samozřejmě ovlivňuje cenu známek z těchto desek. Neprojevuje se to u ceny základní známky, ale je to důležité znát při stanovení ceny deskových vad podle Monografie I a nebo známek s určeným polem a deskou, pro potřeby sestavovatelů rekonstrukce přepážkových archů. Zde potřeba vzít v úvahu, že známky z těchto tiskových desek by měly mít pětinašobnou cenu proti známkám z V. a VI. desky stejného rozměru zoubkování.

Na závěr chci uvést některé další deskové vady, které Monografie I. neuvádí a jsou poměrně výrazné.

Společné vady všech desek /sekundární /.

28. ZP - přerušený dolní oblouk u S v SKÁ /obr.1/

93. ZP - odtržená spojnice háčků od 2. háčku /obr.2/

Společné vady I. a II. desky.

32. ZP - bílá čárka přes pravou spojnici háčků /obr.3 /
II. tisková deska .

49. ZP - bez spojnice pravých háčků /obr. 4./

Je samozřejmé, že zajímavostí na hodnotě 15 hal je víc, zejména pokud jde o deskové vady. Všechny jsou popsány ve Studiih pro rekonstrukci přepážkových archů hodnoty 15 hal. Vydání těchto studií připravujeme pro rok 1992, případně další, jako pokračování studijních příruček.

obr.1

obr. 2

obr. 3

obr. 4

Poštovní známka použitá jako nouzové platidlo.

Dodnes v prodejních tabáku, na poště, v papírnictví i jinde občas nabídnou naspět místo chybějících drobných mincí poštovní známky v téže hodnotě. Je to přirozené, protože jde o stejní ceninu, kterou lze kdykoliv použít.

V našem případě jde o skutečnou náhražku za drobné oběživo. kde na aversu je použita čs.výplatní známka s obrazem Holubice v hodnotě 10 hal olivově hnědé barvy. Rubní stranu tvoří aluminiová podložka s vyraženým pětiřádkovým textem: ŽELEZÁŘSKÝ OBCHOD FY/ V.J.ROUSEK / PRAHA VII/ PRODÁVÁ LEVNĚ. Podložka je na všech stranách známky přehnutá a tvoří kovový rámeček obdélníkového tvaru o rozměrech 22,3 x 26,2 mm. Do něho je zasazen slídový kryt, který chrání známku na líci. Tato poštovní známka byla použitá jako nouzové platidlo jmenované pražské firmy v letech 1920 - 21.

Z našeho úzení jsou známy ještě tři případy použití poštovních známek, upravených na náhradní nouzová platidla. Jsou to nouzovky Böhmische on Bank v Karlových Varech, Emil Nestepny Opava a Bazar " U města Paříže" v Praze. U prvních dvou se neví konkrétně jakých známek bylo použito. Pouze z vyobrazení nouzovky Bazar " U města Paříže" v Praze lze zjistit, že byla použita známka s alegorií osvobozené republiky autora V.H.Brunnera. Tato známka byla vydána v červnu 1920 a vsazena do kovového, avšak kulatého rámečku o průměru 34 mm.

Pro prioritní posláni známkových platidel jako náhražky za chybějící mince novoří skutečnost, že byly vydávány a používány v době obecného nedostatku drobného oběživa.

Tyto informace jsem převzal z časopisu Numismatické listy č.1. z r.1987 z článku Poštovní známka použitá jako nouzové platidlo pražské firmy v letech 1920 a 1921 od Václava Hrušky.

V. K o š t á l
Kratonohy

O b s a h :	strana
1/ rozbor příjmů a vydání za r.1990	2
2/ rozpočet společnosti čs.knih.zn. na r.1991	3
3/ zpráva revisní komise	4
4/ nové ceníky knihtiskových známek	5 - 6
5/ Hradčany - 20 hal. V. kresba	7 - 14
6/ výročí našich členů ve II.pol.	10
7/ Protichůdné dvojice Hradčan 100 a 200 hal	15
8/ 50 hal Hradčany fialová - vady	16
9/ Chybná data na razítkách pošt. úřadů	16
10/ Doplatní 5 Kčs - vydání 1928	17 - 18
11/ Holubice 20 hal II t - výzva ke spolupráci	19
12/ Hradčany - V.kresba - hodnota 15 hal	20 - 22
13/ pošt.známka použitá jako nouzové platidlo	23

" Zpravodaj " společnosti sběratelů československých knihtiskových známek 1918 - 1938 je neprodajnou tiskovinou, vydávanou pro vnitřní potřebu členů společnosti sběratelů - specialistů.

Je vydáván nepravidelně, zpravidla 4 x ročně v počtu 300 ks. Za redakční úpravu odpovídají a na přípravě se podíleli členové společnosti sběratelů knihtiskových známek. Zpravodaj neprochází jazykovou úpravou.

Rukopisy, články, připomínky, nové poznatky či jinou korespondenci zasílejte na adresu tajemníka společnosti :

Jan Křížek Lázeňská 11, 140 18 Praha 4 - Mařatkova 916